

PROGRAMPAKKE: HELSEFREMMEDE SKOLER – GRUNNSKOLE OG VGS

Godt begynt – er halvveis fullført. Folkehelseprogram i Agderfylkene.

MÅL

- Flere barn og unge på Agder opplever god psykisk helse
- Redusere sosial ulikhet i barn og unges psykiske helse og livskvalitet

Nøkkelord

Personlig, sosial og faglig mestring – Fellesskap – Læringsmiljø – Trivsel – Godt samarbeid mellom skole og hjem – Venner - Positive relasjoner mellom elev og lærer – Sosiale nettverk – Tilhørighet - Kompetanse hos personell – Psykososialt skolemiljø - Barnefattigdom – Autonomi - Mobbing – Kjønnforskjeller i læring – Fysisk aktivitet – Rusbruk - Kosthold - Sosial støtte – Radikalisering - Ensomhet - Smertetilstander – Psykiske plager og lidelser – Gode aktivitets- og levevaner - Gjennomføring – Kunnskap om personlig økonomi - Skoletilknytning – Medvirkning.

Kunnskapsbasert og systematisk folkehelsearbeid

- Tiltak skal baseres på kommunens eget utfordringsbilde (oversiktsarbeid, f.eks. Ungdata), målsettinger og planer
- Tiltak skal ligge i kunnskapsfront og inkludere forskning og innovasjon
- Tiltak skal bidra til å integrere psykisk helse og trivsel som en del av det lokale folkehelsearbeidet og fremme lokalt rusforebyggende arbeid (også i oversiktsarbeid etter folkehelseloven)
- Tiltak skal ha overføringsverdi og bidra til at det jobbes mer tverrfaglig og kunnskapsbasert med folkehelse
- Tiltak skal evalueres og være tenkt inn i et langsiktig perspektiv, dvs. hvordan prosjektresultater og -erfaringer skal benyttes i det videre folkehelsearbeid.

Samarbeid/samhandling

Interessenter og aktører må aktivt involveres. Tiltaksutvikling skal baseres på samskaping og tverrfaglig samarbeid mellom aktører i kommunen og fylkeskommune (skoleeiere), kompetanse- og forskningsmiljøer og ikke minst barn og unge. Relevante aktører kan også være foreldreutvalg, politi, helsetjenesten, aktører innen fagopplæring mv. Det må være et godt og reelt samarbeid mellom partene. Plan for medvirkning.

Hvilke tiltak er relevante?

Ulike tiltak kan fremme barn og unges helse og livskvalitet. Skolen skal favne alle elever og gi dem likeverdig opplæring uavhengig av sosial bakgrunn, kjønn og etnisk bakgrunn. Tiltak kan f.eks. utforske hva som fremmer barn og unges mestring, opplevelse av meningsfull deltakelse og opplevelse av tilhørighet. Rusforebyggende tiltak er relevante.

Det er viktig å ta i bruk tiltak som bidrar til å redusere sosial ulikhet i psykisk helse og trivsel blant barn, f.eks. nedbygging av sosial og økonomiske barrierer for barn og unges aktivitet. "Tiltak" kan forstås bredt i den forstand at det også kan omhandle utprøving av organisatoriske endringer eller samhandlingstiltak (i kommunen).

Tiltaksutviklingen avgrenses mot individuelle tiltak og behandlingstiltak.

Evaluerings

Alle tiltak og metoder som utvikles/utprøves skal evalueres. De skal så langt det lar seg gjøre effektevalueres, i samarbeid med et forsknings- eller kompetansemiljø. Hvor dette ikke lar seg gjøre må kommunene gjennomføre kvalitativt gode egne evalueringer av tiltakene (det er en fordel om denne type evaluering også utarbeides i samarbeid med forsknings- og kompetansemiljø).

Relevante indikatorer kan f.eks. være trivsel, deltakelse, mobbing og ensomhet, selvbilde, levevaner, opplevd støtte fra hjem og skole, rusbruk mv. Elevundersøkelsen kan være relevant å bruke i evalueringssammenhenger. Ungdata kan også være med på å vise større trender, men det må gjøres separate evalueringer av tiltak som utvikles/utprøves og effektevaluering tilstrebes. Følgevaluering og prosessevaluering kan også være aktuelt. Les mer om evaluering og veiledninger for kommuner som skal planlegge og gjennomføre evalueringer av folkehelse-tiltak, her <https://www.fhi.no/kk/folkehelse/tiltak/>

Kompetansedeling

De utviklede tiltak og metoder må ha overføringsverdi (også til andre kommuner) og være tenkt inn i et langsiktig perspektiv for det videre folkehelsearbeid i kommunen. Kompetansedeling skal skje gjennom skriftlig videreformidling av resultater og evaluering, samt deltakelse i regionale kompetanse- og kompetansenettverk.